

PRICA:	Kako je pčela kažnjena za laž
ZEMLJA PODRIJETLA:	Latvija
DOB:	9-12 godina
MATERIJALI:	Ploča Olovke/kemijske Prazni papiri za pisanje
OBRAZOVNI CILJEVI:	-Definirati pojam laži kako bi se kritičkim razmišljanjem prosudilo/razmotrilo vlastito djelovanje u svakodnevnom životu. -Potaknuti kreativno i apstraktno mišljenje kroz stvaranje priča i zagonetki.
METODE:	Sokratski dijalog Stvaranje zagonetki Kreativno pisanje
AUTOR:	Udruga "Mala filozofija"

PRIČA

Kako je pčela kažnjena za laž

Medari iz župe Rudzati na ovaj način objašnjavaju činjenicu da pčele ne prikupljaju med s crvene djeteline, prave končare i livadne kukavičice – kada je Bog stvorio zemlju i kukce, rekao je pčeli da ide izvidjeti koji cvijet daje najveći prinos meda. Pčela je odletjela ispitati sve cvjetove. Ispalo je da crvena djetelina, prava končara i livadna kukavičica daju najviše meda. Kada se pčela vratila kući, Bog je upita koji cvijet daje najviše meda. Pčela je odgovorila da svi cvjetovi daju dobar prinos meda osim ovih gore navedenih. Pčela je slagala jer je htjela sakriti najunosnije cvijeće. No Boga se ne može nadmudriti, pa je zabranio pčeli da sakuplja med s crvene djeteline, prave končare i livadne kukavičice da je kazni što je lagala.

RADIONICA: KORAK PO KORAK

Pitanja za samorefleksiju povezana s pričom:

- Zašto je pčela lagala?
- Zašto je Bog pitao pčelu nešto što je već i sam znao?
- Mislite li da ju je testirao?
- Da li tebe ljudi katkad testiraju (učitelji/ce, roditelji, prijatelji)?
- Testiraš li ti ponekad druge ljude? Kako? Zašto?
- Kako zovemo ljude koji lažu?
- Jesi li ti ikada lagao/la?
- Ako jesi, znači li da si lažljivac/ica?
- Jesi bio/bila kažnjen/na zbog toga?
- Ako jesi, je li kazna bila pravedna?
- Što je pravednost?
- Postoji li više vrste laži?
- Jesi li ikada čuo/la izraz "bijela laž"?
- Što to znači?
- Može li laž biti dobra ili korisna? Kada?
- Može li se laž oprostiti? Kada?

Kreativni zadatak:

- Napiši priču s drukčijim krajem.

Zamisli da si Bog. Koje su karakteristike Boga – raspravite s cijelom grupom (brainstorm) i zapišite na ploču njihove odgovore:

Primjeri nadnaravnih moći: može stvarati, zna sve, može vidjeti budućnost, besmrtnan je ...

Primjeri osobina: nježan, praštajući, pravedan...

Primjeri njegovog izgleda: duga bijela brada, duga bijela haljina, smeđe oči ...

Obrazloženje: gore navedeni primjeri su najčešće karakteristike kršćanskoga Boga. Možete izabrati i opis mitološkog boga ili boginje čime će i sam opis biti znatno drukčiji. (npr. grčki bog Had ili slavenska boginja Morana).

Kada ste opisali karakteristike božanstva, motivirajte djecu da dublje istraže reakcije toga božanstva kroz igranje uloga i poistovjećivanje s istim.

Iz perspektive božanstva kojeg ste opisali, razmislite kako bi on/ona reagirao/la u priči s pčelom:

Mislite li da bi vaš bog/boginja testirao/la pčelu?

Bi li kaznio/la pčelu?

Zašto?

Kako?

Nakon što su djeca opisala božanstvo te istražila karakteristike i moguće akcije toga božanstva, njihov zadatak je napisati drukčiji kraj priče o pčeli. Djeca mogu odlučiti u kojem licu žele pisati (1., 2. ili 3.) te stvoriti priču sa stilom pisanja koji sami odaberu.

Primjer holističkog zadatka/iskustva povezanog s pričom:

Kako bi potaknuli kreativno razmišljanje kod djece, sljedeći zadatak odnosi se na stvaranje zagonetke. Uputite djecu – korak po korak kako nastaju zagonetke, a njihov zadatak je da stvore zagonetku o jednom cvijetu iz priče.

1. ZAPOČNITE S ODGOVOROM

Kako biste sročili zagonetku, počnite s odgovorom oko kojeg ćete sastavljati pitanja. Kao odgovor, odaberite jedan cvijet iz priče koji daje puno meda.

Ovdje ćemo za primjer izabrati crvenu djetelinu.

2. BRAINSTOR I MENTALA MAPA

S obzirom da crvena djetelina nije poznata ili popularna kao obična djetelina, prije brainstorma zajedno s djecom, istražite karakteristike tog cvijeta.

Ako ste u mogućnosti, donesite crvenu djetelinu na radionicu kako bi ju djeca vidjela i osjetila.

Započnite s brainstormom i kreirajte mentalnu mapu koja opisuje crvenu djetelinu iz različitih kutova:

- Fizički izgled (koristite pridjeve): duga, tanka, roskasti cvijet ...

- Za što ju koristimo: za izradu meda, lijek protiv astme, za oporavak kože...
- Gdje raste: na poljima, livadama, šumama, ispod duge...
- Što simbolizira: djetelina je simbol sreće, Dansku (nacionalni cvijet)...
- Kako ju doživljavamo kroz osjetila: miriši na proljeće, na vjetru radi shhhhssss zvuk, lišće je glatko na dodir....
- Posebne značajke: roskasti je cvijet jestiv kao i lišće ove biljke, može se mljeti i u brašno...
- Glagoli povezani s biljkom: miriši, donosi (sreću), cvjeta...

3. BIRANJE STILA

Nakon što ste istražili svoj cvijet, vrijeme je da odlučite o stilu: hoće li zagonetka biti pjesma ili priča, rima ili proza, a može biti i samo jedna rečenica.

Rima i zagonetke dobro se slažu. Zagonetke potječu iz usmene književnosti u kojoj se često koristila rima kako bi se stihovi lakše pamtili i prenosili. Rime su prikladne za mlađe uzraste jer ih tako lakše pamte i usredotočeni su na značenje riječi. Tako da ćemo i mi kao primjer upotrijebiti pjesmicu u rimi.

4. IGRANJE S MENTALNOM MAPOM

Pogledajte što ste sve stavili u mentalnu mapu i zamolite djecu da odaberu najzanimljivije karakteristike cvijeta, npr.: jestivi cvjetovi i lišće, koristi se za pravljenje meda, donosi sreću, raste na livadi ispod duge...

Formulirajte pitanja kako biste istaknuli glavne karakteristike cvjeta.

Započnite s jednostavnim pitanjima te polako usmjeravajte djecu prema kompleksnijima:

- a) Opiši cvijet koristeći pridjeve koje smo napisali u mentalnoj mapi:

Tanka i duga stabljika s rozim cvijetom.

- b) Za što ga koristimo?

Koristimo ga za med i brašno.

Koristite mentalnu mapu kako biste što bolje formulirali pitanja.

Gledajući mentalnu mapu, djeca mogu pronaći riječi koje se već rimuju (proljeće/lišće) što im može olakšati stvaranje zagonetke.

S prethodnim odgovorima, već imate jednostavnu zagonetku. No, nedostatak te zagonetke jest što nudi više točnih odgovora tj., može se odnositi i na druge cvjetove od kojih se radi brašno.

Zbog toga trebamo se opet vratiti mentalnoj mapi i oblikovati specifičnija pitanja:

c) Koje su posebne značajke ovoga cvijeta?

Ako ga pronađeš, sreća te slijedi.

d) Gdje je još možemo naći?

Na livadi ili ispod duge.

Stilizirajte svoje odgovore kako biste dobili bolju rimu:

Rozi cvijet i tanka stabljika ju gradi,

Brašnom il' medom, svojim cvijetom te sladi.

Ako je na livadi nađeš, sreća te slijedi

Ili ispod duge prije nego izblijedi.

Stvaranje zagonetki potiče kreativno mišljenje. Istražujući pojedini subjekt, stvaramo pitanja te pronalazimo probleme, odnosno specifične karakteristike teme/koncepta kojeg istražujemo (u ovome slučaju crvene djeteline).

Holističkim pristupom istražujemo i doživljavamo određeni subjekt na drukčiji način. Korištenjem osjetila te kroz kreativno i kritičko mišljenje, moramo našem subjektu kojeg obrađujemo, pronaći specifične i jedinstvene karakteristike koje vrijede samo za njega.